

الدَّرْس الثالث

المعرفة و النكرة

بِيَدِهِ كِتَابٌ.

فِي الصَّفِّ طَالِبٌ.

- ١- دو کلمه «طالب» و «كتاب» چه نوع کلمه ای هستند؟ اسم، فعل یا حرف؟
 - ٢- آیا دو کلمه «طالب» و «كتاب» بر دانش آموز و کتاب معینی دلالت می کنند؟
 - ٣- منظور از «طالب» و «كتاب» کدام دانش آموز و کدام کتاب است؟
- به اسم هایی که بر شخص یا شیء نامشخصی دلالت دارند «نكرة» می گوئیم.

آیا همه اسم ها نكرة هستند؟
به تصاویر زیر توجه کنید.

- ١- چه تفاوتی بین تصاویر ردیف اول و ردیف دوم وجود دارد؟
 - ٢- آیا تصاویر ردیف اول بر خانه، نقشه کشور و کتاب معینی دلالت دارند؟
 - ٣- تصاویر کدام یک از دو ردیف برای شما شناخته شده و مشخص است؟
- به اسم هایی که بر شخص یا شیء مشخصی دلالت دارند «معرفة» می گوئیم.

آیا اسم‌های نکره را می‌توان معرفه کرد؟

اسم‌های نکره با دو واسطه می‌توانند معرفه شوند.

۲

نکره + معرفه = معرفه، معرفه

كتابُ + المعلم = كتابُ المعلم

قلمٌ + ك = قلمُك

۱

ال + نکره = معرفه

رجلٌ + ال = الرجلُ

قومٌ + ال = القومُ

به اسم معرفه در حالت اول «معرف به ال» و در حالت دوم «معرف به اضافه» می‌گوییم.

اما برخی از اسم‌ها به خودی خود معرفه و شناخته شده هستند، مانند:

عَلَمٌ، ضمیر، اشاره، موصول

در سال‌های گذشته با ضمائر، اشاره و موصولات آشنا شدیم.

به اسم هایی که بر «جنس» یک شخص یا یک شیء دلالت می کنند در عربی اسم جنس و در زبان فارسی اسم عام گفته می شوند، مانند: مرد، زن، کشور، کوه، رود.

حال اگر از میان یک جنس یک «فرد» یا یک «واحد» را جدا کنیم و نامی بر او بنهیم این نام را در عربی اسم علم و در فارسی اسم خاص می نامند هر چند افراد متعددی با این نام خوانده شوند، مانند: حسن، زینب، ایران، البرز، کارون. عَلم یکی از معارف است. هر اسمی که جزء معارف فوق نباشد نکره است خواه تنوین داشته باشد یا نداشته باشد.

لا فَرْقَ بَيْنَ غَنِيِّ وَ فَاقِرٍ

سَلَّمَ رَجُلٌ فَاقِرٌ عَلَى أَحَدِ الصَّحَابَةِ فِي الطَّرِيقِ، فَرَدَّ الصَّحَابِيُّ السَّلَامَ بِرُودَةٍ. بعد مُدَّةٍ سَلَّمَ رَجُلٌ غَنِيٌّ عَلَى ذَلِكَ الصَّحَابِيِّ فَهَضَّ الصَّحَابِيُّ مِنْ مَكَانِهِ وَ رَدَّ السَّلَامَ عَلَيْهِ بِحَرَارَةٍ وَ صَافَحَهُ بِاحْتِرَامٍ وَ رَحَّبَ بِهِ ...

لَمَّا وَصَلَ الْخَبْرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (ص) تَأَسَّفَ وَ قَالَ:

«مَنْ لَقِيَ فَاقِرًا مُسْلِمًا فَسَلَّمَ عَلَيْهِ خِلَافَ سَلَامِهِ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ هُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانٌ».

الرَّجُلُ الْمُحْسِنُ

أَخَذَتْ رَجُلٌ مُحْسِنٌ مَسْجِدًا. فَسَأَلَهُ بُهْلُولٌ^١ عَنْ سَبَبِ بِنَاءِ الْمَسْجِدِ.
فَقَالَ الرَّجُلُ: أَخَذْتُهُ لِاِكْتِسَابِ الثَّوَابِ.
قَصَدَ بُهْلُولٌ اِحْتِبَارَ الرَّجُلِ وَمِقْدَارَ اِخْلَاصِهِ فِي الْعَمَلِ. فَكَتَبَ فِي لَيْلَةٍ عَلَى
جِدَارِ الْمَسْجِدِ:

«قَدْ أَحَدَتْ هَذَا الْمَكَانَ الْمُقَدَّسَ الرَّجُلُ الْمُحْسِنُ بُهْلُولٌ».
فِي الصَّبَاحِ لَمَّا اِتَّشَرَ الْخَبْرُ ذَهَبَ النَّاسُ إِلَى بُهْلُولٍ لِتَهْنِئَتِهِ عَلَى عَمَلِهِ الْحَسَنِ.
سَمِعَ الرَّجُلُ الْمُحْسِنُ هَذَا الْخَبَرَ فغَضِبَ شَدِيدًا وَذَهَبَ إِلَى بُهْلُولٍ وَشَتَمَهُ وَ
قَالَ لَهُ: أَيُّهَا الْمَكَارُ لَقَدْ ضَيَّعْتَ أَمْوَالِي وَجَعَلْتَ نَفْسَكَ شَهِيرًا بَيْنَ النَّاسِ.
فَذَهَبَ إِلَى الْمَسْجِدِ بِسُرْعَةٍ وَحَدَفَ اسْمَ بُهْلُولٍ وَكَتَبَ اسْمَهُ بَدَلَهُ وَعِنْدئذٍ شَعَرَ
بِالرَّاحَةِ.

وَلَمَّا شَاهَدَ بُهْلُولٌ هَذَا الْعَمَلَ ابْتَسَمَ وَقَالَ:

﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾

أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ:

- ١- مَا فَعَلَ الصَّحَابِيُّ حِينَ سَلَّمَ عَلَيْهِ الرَّجُلُ الْفَقِيرُ؟
- ٢- مَا فَعَلَ الرَّجُلُ حِينَ هَتَأَ النَّاسُ بُهْلُولًا عَلَى عَمَلِهِ الْحَسَنِ؟
- ٣- مَا قَالَ الرَّجُلُ لِبُهْلُولٍ حِينَ سَأَلَهُ عَنِ سَبَبِ بِنَاءِ الْمَسْجِدِ؟

١- بُهْلُولٌ هُوَ مِنْ عُقَلَاءِ الْمَجَانِينِ كَانَ يَعْيشُ فِي عَصْرِ هَارُونَ الرَّشِيدِ وَ قَدْ نُقِلَتْ عَنْهُ حِكَايَاتٌ كَثِيرَةٌ

التدريب الأول

إملا الفراع بما يُناسب من الموصولات :

١- العَمَالُ هُمْ... يُوصِلُونَ الْبِلَادَ إِلَى الْاِكْتِفَاءِ الدَّائِي. الذي اللَّتَيْنِ ٢- الْمَرْأَةُ الْمُسْلِمَةُ هِيَ... تَعْرِفُ رِسَالَتَهَا فِي الْمُجْتَمَعِ.

٣- قَرَأْتُ الْمَجَلَّتَيْنِ ... فِي الْمَكْتَبَةِ. التي الدِّينِ ٤- الْمُؤْمِنُ هُوَ ... آمَنَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ.

التدريب الثاني

استخرج المعارف واكتبها في المكان المناسب :

المُعَرَّفُ بِالْإِضَافَةِ

١- ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ﴾ (آل عمران/ ١٢٣)

٢- ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا

فِي الْأَرْضِ﴾ (الخجرات/ ١٦)

٣- ﴿كَذَبَتْ قَوْمٌ نوحَ الْمُرْسَلِينَ﴾ (الشعراء/ ١٠٥)

٤- ﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ

.....﴾ (الأنبياء/ ٩٢)

العَلَمُ

المَوْصُولُ

الضَّمِيرُ

الإِشَارَةُ

المُعَرَّفُ بـ «أل»

التدريب الثالث

عيّن الترادف والمضاد: (=, ≠)

البُرُودَةُ الحَرَارَةُ أَحَدَثَ صَنَعَ اللَّيْلُ النَّهَارُ

صَيَّعَ وَجَدَ الْاِكْتِسَابَ الْحُصُولَ الْحَسَنَ السَّيِّئَ

- در ترجمه اسم‌های نکره معمولاً از «ی، یک» استفاده می‌کنیم :
 قرأتُ مقالةً في مجلّةٍ : مقاله‌ای را در يك مجله خواندم .
- مشارالیه هرگاه دارای (أل) باشد، اسم اشاره آن به صورت مفرد ترجمه می‌شود، هرچند مثنی یا جمع باشد، که در این صورت با صفت اشاره مطابقت می‌کند :
- هذا الفلّاحُ ... هذانِ الفلاحانِ ... هؤلاءِ الفلاحونَ ...
 این کشاورز ... این دو کشاورز ... این کشاورزان ...
- مشارالیه هرگاه بدون (أل) باشد، اسم اشاره آن عیناً ترجمه می‌شود و در این صورت با ضمیر اشاره فارسی مطابقت می‌کند :
- هذا فلّاحٌ : این کشاورز است . هذانِ فلاحانٍ : این‌ها دو کشاورزند .
 هؤلاءِ فلاحونَ : این‌ها کشاورزند .

للتّرجمة

اقْرَأُ الْعِبْرَاتِ التَّالِيَةَ ثُمَّ عَيِّنْ تَرْجَمَتَهَا الصَّحِيحَةَ :

- ۱- ﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَ كِتَابٌ مُبِينٌ﴾ (المائدة/۱۵)
- الف) براستی از سوی خداوند روشنایی و کتاب روشنگر برای شما آمد .
- ب) براستی شما را از سوی خدا نوری و کتابی روشنگر آمده است .
- ۲- ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ (الإسراء/۹)
- الف) همانا این قرآن به آیینی که استوارتر است راهنمایی می‌کند .
- ب) همانا این، قرآنی است که به بهترین روش راهنمایی می‌کند .

إقرأ العبارة التالية ثُمَّ تَرَجِّمها إلى الفارسيَّة بعبارةٍ مألوفةٍ :

* مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ وَ مَنْ شَاوَرَ الرَّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا.

تعداد اسم‌های معرفه در کدام آیه درست بیان شده است :

- ۱- ﴿ وَ هَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴾ (الصفات/ ۱۱۸)
- ۲- ﴿ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ﴾ (الزُّمَر/ ۵)
- ۳- ﴿ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴾ (الكافرون/ ۶)

